

SLOVENIJA 2000 IN RAK

A. Kocijan*

Ideja Slovenija 2000 in rak se nam je porodila ob prebiranju programa Evropa 2000 in rak kot izziv, da se prizadevanjem Evrope v boju proti raku pridružimo tudi Slovenci. Izziva ne ponujamo samo stroki, temveč vsemu našemu prebivalstvu. Razvita Evropa želi ob doseganju znanju o raku zmanjšati do leta 2000 umrljivost za rakom za 15 %, kar pomeni okrog 150 000 življenj. Slovenija ima prav gotovo vse možnosti, da se pridruži njenim hotenjem in ciljem. Zahteve za uresničitev tega cilja so izredno preproste:

- boj proti kajenju in alkoholu,

- boj za zdravo prehrano z manj maščobami in več balastnimi snovmi,

- boj za zdravo okolje in

- zgodnje odkrivanje rakavih obolenj. Gre za dve pomembni dejstvi: z zdravim načinom življenja se nekaterim rakom lahko ognemo, z zgodnjim odkrivanjem pa omogočamo uspešno zdravljenje! Uresničitev sprejetega programa Slovenija 2000 in rak bo možna le ob najtesnejšem sodelovanju med strokovnjaki in laiki. Med slednjimi imamo v mislih zlasti pedagoške delavce, ki so nosilci izobraževanja ter vzgoje prebivalstva; njim ob strani naj stoje borci za zdravo okolje, živilska industrija in še kdo, vsem pa je potrebna izdatna podpora državnih organov in ustanov, saj so prav ti tako ali drugače odgovorni za naše zdravje. S podpisom slovesne izjave Slovenija 2000 in rak (v Ljubljani marca 1991) je Zveza slovenskih Društev za boj proti raku dobila dokument za uresničitev tega programa, katerega pobudnici sta Zveza slovenskih Društev za boj proti raku in ljubljanski Onkološki inštitut. Slovesno izjavo je poleg Zveze in Onkološkega inštituta podpisalo Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo, od neposrednih izvajalcev programa pa Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo, Zavod R Slovenije za šolstvo, Rdeči križ Slovenije in Zveza društev nekadilcev. Po dogovoru s podpisniki smo izoblikovali naslednjo shemo za uresničitev sprejetega programa: - Onkološki inštitut ter Kancerološka sekcija organizirata republiško skupino onkoloških strokovnjakov, ki bodo z doktrino programa seznanili zdravstvene delavce v vseh slovenskih regijah ter jih usposobili za: a) predavanja pedagoškim delavcem, da bi ti tako pridobljeno znanje lahko posredovali učencem osnovnih in srednjih šol, oziroma b) bi vsebino in težnje programa posredovali tudi odraslemu prebivalstvu. - Zveza slovenskih Društev za boj proti raku prevzema organizacijo usposabljanja zdravstvenih in pedagoških delavcev na regijskih nivojih, ki je potekalo po naslednjem vzorcu:

*Prof. dr. Andrej Kocijan, Onkološki inštitut, Zaloška 2, 61000 Ljubljana

a) Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo je organiziral posvetovanja regijskih zavodov za zdravstveno in socialno varstvo, ki so se jih poleg zdravstvenih delavcev udeležili tudi regijski referenti za zdravstveno vzgojo in svetovalci za zdravstveno vzgojo pri regijskih organizacijskih enotah Zavoda za šolstvo. Naloga regijskih zavodov je priprava zdravstvenih delavcev za predavatelje pedagoškim delavcem in prebivalstvu na sploh.

b) Zavod R Slovenije je sklical predstojnike regijskih organizacijskih enot zaradi vključevanja zdravstvenovzgojnega programa Slovenija 2000 in rak v redno šolsko delo.

c) Regijske organizacijske enote zavoda za šolstvo so organizirale aktivne ravnateljev in direktorjev šol na katerih je potekalo predvsem motiviranje in animiranje šolskih vodstev, nadalje so usposobila svoje učiteljske zbere za sodelovanje in uresničevanje programa Slovenija 2000 in rak. Vse načrtano delo je bilo opravljeno tako, da sedaj teče nemoteno in organizirano. Onkološki inštitut in kancerološka sekcija sta ob organizaciji Zveze slovenskih društev za boj proti raku na dveh strokovnih seminarjih že usposobila skoraj 200 zdravstvenih delavcev iz vse Slovenije, Zavod za šolstvo je prav tako organiziral vodstva svojih regijskih organizacijskih enot, te pa aktivne šolskih vodstev, tako da že od začetka šolskega leta 1991/92 potekajo tudi seminarji za pedagoške delavce. Doslej se je v teh seminarjih zvrstilo že 4500 učiteljev in 600 ravnateljev slovenskih osnovnih in srednjih šol. Da bi učiteljem olajšali delo in jih zanj tudi ustrezno motivirali, je Zveza izdala vrsto propagandnega in didaktičnega gradiva v obliki zloženek in plakatov ter poseben priročnik za učitelje. Za izobraževanje odraslih se je s podpisom obvezal Rdeči križ Slovenije, ki pa zaradi vojnih in povojnih razmer programu še ni mogel posvetiti potrebne pozornosti. Nekaj predavanj je doslej bilo in dajo slutiti, da bodo v urejenih razmerah zaživela kakor je treba in kakršna tudi pričakujemo. Zveza nekadilcev je v naš program zajeta s svojim specifičnim ciljem "ogniti se pljučnemu raku", ki ga intenzivno udejanja po lastnem programu. Naš zasnovani program časovno ni omejen, prepričani pa smo, da bomo pozitivne rezultate opazili že po nekaj letih. Zveza slovenskih Društev za boj proti raku je program in njegovo izvajanje predstavila vsej slovenski javnosti, od katere je dobila in tudi dobiva podporo vseh: od državnih ustanov do posameznikov. Zato smo prepričani, da bomo dosegli postavljeni cilj in se uspešno postavili po robu bolezni 20. stoletja - raku!